

Політичні інститути та процеси

УДК 321.01:316.48:342.34

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20092167>

**Проектування інституційних механізмів розподілу влади для
запобігання рецидивам у постконфліктних транзитних суспільствах**

Вовк Світлана Олександрівна,

доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології і міжнародних відносин, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Лубни, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-6171-4782>

Новоскольцева Людмила Олександрівна,

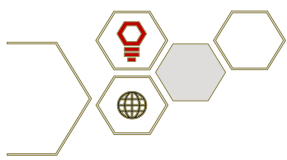
кандидат політичних наук, доцент, завідувач кафедри політології і міжнародних відносин, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Лубни, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1082-7979>

Русанова Марина Ігорівна,

кандидат історичних наук, доцент кафедри політології і міжнародних відносин, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Лубни, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-6818-4107>

Прийнято: 23.04.2026 | Опубліковано: 09.05.2026

Анотація: У сучасних умовах постконфліктного розвитку транзитних суспільств особливої актуальності набуває проблема запобігання рецидивам конфлікту, що зумовлюється інституційною нестабільністю, асиметрією владних повноважень та недостатньою ефективністю механізмів стримувань і протигаг. Посилення ризиків повторної ескалації конфліктів пов'язане не

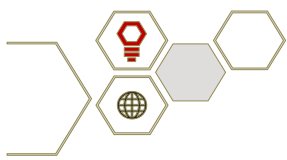

лише з політичними чинниками, але й із системними дисфункціями у структурі державного управління, що потребує науково обґрунтованого підходу до проектування інституційних механізмів розподілу влади. У цьому контексті актуалізується необхідність переосмислення класичних моделей поділу влади з урахуванням специфіки транзитних суспільств.

Метою статті є обґрунтування концептуальних засад та розроблення моделі інституційних механізмів розподілу влади, спрямованих на запобігання рецидивам у постконфліктних транзитних суспільствах. Методологічну основу дослідження становлять системний підхід, інституційний аналіз, порівняльний метод, а також метод концептуального моделювання, що дозволяє інтегрувати різнорівневі елементи владної взаємодії в цілісну аналітичну конструкцію.

У результаті дослідження ідентифіковано основні інституційні вразливості, які є тригерами рецидиву конфлікту, зокрема надмірну централізацію влади, обмежену незалежність судової системи, дисбаланс у відносинах між центром і регіонами, а також формалізацію контрольних механізмів. На цій основі запропоновано концептуальну модель розподілу влади, що поєднує горизонтальні й вертикальні механізми балансування з інтеграцією незалежних інституцій і громадянського суспільства як активних суб'єктів контролю. Розроблено матрицю оцінювання ефективності інституційних механізмів, яка дозволяє визначити їхній вплив на рівень політичної стабільності та зниження конфліктного потенціалу.

Узагальнення результатів засвідчує, що ефективно запобігання рецидивам конфлікту можливе за умови формування мережево-інституційної моделі врядування, яка забезпечує баланс влади, підзвітність та стійкість політичної системи. Запропонований підхід розширює теоретичні уявлення про інституційний дизайн у постконфліктних суспільствах і може бути використаний у практиці реформування системи державного управління.

Ключові слова: інституційна спроможність, баланс влади, стримування і протипаги, постконфліктний розвиток, політична стабільність, інституційний дизайн, врядування.

Designing Institutional Mechanisms for the Distribution of Power to Prevent Conflict Recurrence in Post-Conflict Transitional Societies

Svitlana Vovk,

Doctor of Political Sciences, Professor, Professor of the Department of Political Science and International Relations, Taras Shevchenko Luhansk National University, Lubny, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-6171-4782>

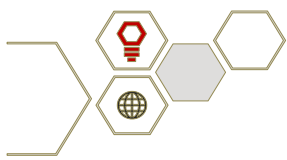
Lyudmila Novoskoltseva,

Candidate of Political Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Political Science and International Relations, Taras Shevchenko Luhansk National University, Lubny, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1082-7979>

Maryna Rusanova,

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor in Political Science and International Relations, Taras Shevchenko Luhansk National University, Lubny, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-6818-4107>

Abstract: In the contemporary context of post-conflict development in transitional societies, the issue of preventing conflict recurrence is becoming increasingly relevant due to institutional instability, asymmetry of power distribution, and the insufficient effectiveness of checks and balances mechanisms. The growing risk of renewed conflict escalation is associated not only with political factors but also with systemic dysfunctions within the structure of public governance, which necessitates a scientifically grounded approach to designing

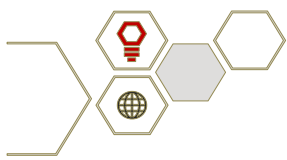
institutional mechanisms for the distribution of power. In this regard, there is a need to reconsider classical models of separation of powers, taking into account the specific features of transitional societies.

The purpose of the article is to substantiate the conceptual foundations and to develop a model of institutional mechanisms for the distribution of power aimed at preventing conflict recurrence in post-conflict transitional societies. The methodological framework of the study is based on the systemic approach, institutional analysis, comparative method, and conceptual modeling, which enables the integration of multi-level elements of power interaction into a coherent analytical framework.

The study identifies key institutional vulnerabilities that act as triggers of conflict recurrence, including excessive centralization of power, limited independence of the judiciary, imbalances between central and regional authorities, and the formalization of control mechanisms. On this basis, a conceptual model of power distribution is proposed, combining horizontal and vertical balancing mechanisms and incorporating independent institutions and civil society as active actors of oversight. In addition, a matrix for assessing the effectiveness of institutional mechanisms has been developed, allowing for the evaluation of their impact on political stability and the reduction of conflict potential.

The findings indicate that effective prevention of conflict recurrence is possible under the condition of forming a network-based institutional governance model that ensures a balance of power, accountability, and the resilience of the political system. The proposed approach expands theoretical perspectives on institutional design in post-conflict societies and may be applied in the practice of public governance reform.

Keywords: institutional capacity, balance of power, checks and balances, post-conflict development, political stability, institutional design, governance.

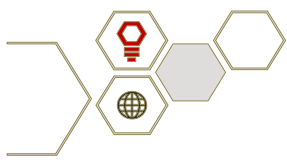

Постановка проблеми. У сучасному науковому дискурсі проблема запобігання рецидивам конфлікту в постконфліктних транзитних суспільствах розглядається як комплексне явище, що виходить за межі безпекових або політичних інтервенцій і безпосередньо пов'язане зі станом інституційного середовища. Досвід трансформаційних процесів свідчить, що навіть після формального завершення конфлікту зберігаються структурні передумови його повторної ескалації, серед яких важливе місце посідають дисбаланси в системі розподілу влади, слабкість механізмів підзвітності та обмежена ефективність інституційного контролю.

Особливу складність становить те, що в умовах транзитності відбувається одночасне накладання процесів демократизації, державного будівництва та інституційного реформування, що створює додаткові ризики дестабілізації. У таких умовах відсутність чітко спроектованих механізмів взаємодії між гілками влади, а також між центральним і регіональним рівнями управління може призводити до концентрації владних ресурсів або, навпаки, до їх фрагментації, що підсилює конфліктний потенціал.

Зв'язок цієї проблеми з важливими науковими та практичними завданнями полягає в необхідності формування ефективних моделей інституційного дизайну, здатних забезпечити довгострокову політичну стабільність, зниження рівня соціального напруження та запобігання повторним конфліктам. Результати дослідження можуть бути використані у процесах реформування системи державного управління, розробленні політик децентралізації, а також у формуванні механізмів демократичного врядування у постконфліктних країнах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений огляд наукових джерел засвідчує багатовимірний характер проблематики інституційного розподілу влади у постконфліктних транзитних суспільствах та дозволяє окреслити основні теоретико-методологічні підходи до її осмислення. Узагальнення сучасних досліджень свідчить про поступовий перехід від

нормативного трактування поділу влади до його інституційно-функціонального розуміння як механізму забезпечення політичної стабільності та запобігання конфліктним рецидивам.

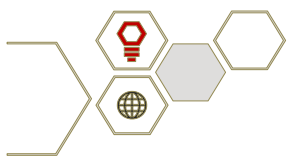
Так, І. Омелько зосереджує увагу на конституційних засадах взаємодії гілок влади, підкреслюючи значення правового закріплення принципу їх збалансованості як передумови ефективного функціонування держави [1]. Модернізацію публічного управління крізь призму європейських цінностей розглядають Н. Гончарук та А. Чередниченко, акцентуючи на необхідності адаптації інституційних механізмів до умов воєнного та післявоєнного розвитку [2].

Водночас В. Борщевський, О. Василиця та Є. Матвеев аналізують інституційні трансформації публічного управління в умовах воєнного стану, що дозволяє виявити структурні зміни у функціонуванні влади та їхній вплив на стратегічне планування [3]. Доповнюючи цей підхід, О. Матета звертає увагу на ціннісні виміри трансформаційних процесів, обґрунтовуючи, що інституційні зміни неможливі без урахування соціокультурного контексту [4].

Інтеграційний вимір досліджуваної проблематики розкриває А. Карсім, аналізуючи впровадження європейських стандартів у діяльність органів місцевого самоврядування та підкреслюючи їхню роль у формуванні ефективної системи публічної влади [5]. На професіоналізації публічної служби як необхідній умові підвищення інституційної спроможності держави акцентує Ч. Фенхао [6].

Проблематику інституційної спроможності розвиває Г. Зеленько, розглядаючи її як важливий чинник стійкості держави в умовах війни [7]. Схожі підходи демонструє Т. Захаров, який пропонує переосмислення концепту інституційної спроможності в контексті євроінтеграційних процесів, підкреслюючи його динамічний характер [8].

Фундаментальні засади механізмів стримувань і противаг розкриває В. Образцова, яка аналізує їх як важливий інструмент балансування владних

відносин [9]. У цьому ж напрямі Ю. Олійник звертається до класичних політико-правових концепцій, зокрема ідей Джона Локка, що дозволяє простежити еволюцію теоретичних уявлень про розподіл влади [10]. Розвиваючи зазначену проблематику, Д. Пеца трактує систему стримувань і противаг як суспільний феномен, що формується у процесі державно-правового розвитку [11].

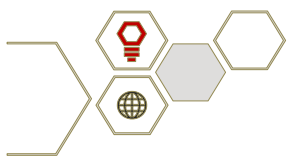
Важливим аспектом дослідження є регіональний вимір функціонування влади. Так, З. Кобеля, С. Тодорюк та О. Матійчик аналізують вплив соціально-економічного розвитку регіонів на формування регіональних дисбалансів, що може бути чинником дестабілізації [12]. Децентралізацію як інструмент підвищення ефективності системи влади розглядає О. Радущкий, акцентуючи на її потенціалі в зниженні конфліктного напруження [13].

Питання взаємодії інституцій і забезпечення національної безпеки висвітлюють В. Сергеев, В. Загурська-Антонюк та В. Пащенко, підкреслюючи роль інституційних альянсів у формуванні стійкої політичної системи [14]. У розумінні трансформаційних процесів І. Осадца та І. Поліщук аналізують зміну системи публічної влади в умовах воєнного стану, звертаючи увагу на явище гібридизації політичного режиму [15].

Модернізацію форм правління в умовах політичних трансформацій досліджує А. Алексеєнко, виокремлюючи як інституційні, так і ситуативні чинники, що впливають на конфігурацію влади [16].

Узагальнення проаналізованих наукових підходів дозволяє зробити висновок про те, що сучасний науковий дискурс поступово зміщується від формального розуміння розподілу влади до його інституційно-функціональної інтерпретації як комплексного механізму забезпечення стабільності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний обсяг наукових досліджень, присвячених проблемам постконфліктного врядування та розподілу влади, низка важливих аспектів залишається недостатньо опрацьованою.

Насамперед у більшості підходів розподіл влади розглядається в статичному вимірі як формальна система інституцій, без урахування динаміки їх взаємодії та впливу на формування конфліктного потенціалу. Така редукція складного інституційного середовища до нормативних моделей обмежує можливості виявлення прихованих ризиків рецидиву. Недостатньо дослідженим залишається питання інтеграції горизонтальних і вертикальних механізмів розподілу влади в єдину систему, що особливо актуально для транзитних суспільств, де децентралізаційні процеси можуть як стабілізувати, так і дестабілізувати політичну систему. Також у науковій літературі обмежено представлено інструменти комплексної оцінки ефективності інституційних механізмів саме в контексті запобігання рецидивам конфлікту. Наявні підходи переважно орієнтовані на загальні показники ефективності управління, не враховуючи специфіку постконфліктного середовища.

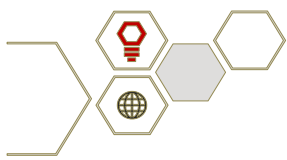
Причини такої ситуації пов'язані зі складністю емпіричного вимірювання конфліктного потенціалу, а також із домінуванням галузевих підходів, що не забезпечують цілісного бачення інституційної взаємодії.

У зв'язку з цим виникає необхідність розробки інтегрованого підходу до проєктування інституційних механізмів розподілу влади, який би поєднував діагностику інституційних вразливостей, моделювання ефективних конфігурацій влади та оцінювання їхнього впливу на стабільність.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є розроблення теоретико-методологічних засад та концептуальної моделі інституційних механізмів розподілу влади, спрямованих на запобігання рецидивам у постконфліктних транзитних суспільствах.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

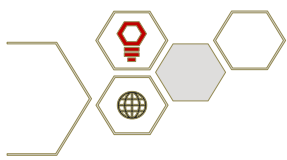
- 1) ідентифікувати інституційні вразливості та ризики рецидиву конфлікту в постконфліктних транзитних суспільствах на основі системного аналізу взаємодії владних інститутів;

2) розробити концептуальну модель розподілу влади, що інтегрує горизонтальні й вертикальні механізми балансування, а також охоплює незалежні інституції та громадянське суспільство як елементи системи стримувань і противаг;

3) оцінити ефективність запропонованих інституційних механізмів із використанням матричного підходу з урахуванням їхнього впливу на політичну стабільність та зниження конфліктного потенціалу.

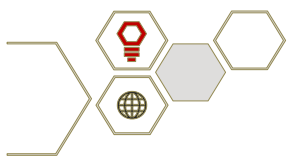
Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні постконфліктні транзитні суспільства характеризуються підвищеним рівнем інституційної нестабільності, що проявляється не лише в порушеннях функціонування державних структур, а й у глибоких структурних дисбалансах розподілу влади. У таких умовах інституційна слабкість набуває системного характеру та трансформується в чинник довготривалої політичної вразливості. Особливого значення набуває проблема неефективної взаємодії між гілками влади, що знижує рівень підзвітності та ускладнює реалізацію механізмів стримувань і противаг. При цьому інституційна спроможність держави в умовах кризи визначається здатністю забезпечувати узгоджене функціонування владних інститутів навіть в умовах зовнішнього та внутрішнього тиску [7]. Водночас модернізація публічного управління, має відбуватися з урахуванням європейських підходів до забезпечення балансу влади та ефективності управлінських рішень [2, с. 49]. При цьому недостатня узгодженість інституційних змін часто призводить до виникнення латентних конфліктів, які можуть актуалізуватися в кризових ситуаціях. Це зумовлює необхідність переходу від фрагментарного аналізу окремих інституцій до комплексного дослідження їх взаємодії. У зв'язку з цим особливою актуальності набуває ідентифікація інституційних вразливостей як системних тригерів рецидиву конфлікту. Саме такий підхід дозволяє сформувати аналітичне підґрунтя для подальшого проєктування ефективних механізмів розподілу влади.

Систематизація інституційних вразливостей потребує використання аналітичних інструментів, які дозволяють інтегрувати різноманітні характеристики функціонування влади у єдину дослідницьку рамку. У цьому розумінні доцільним є використання структурованого аналітичного підходу, що дає змогу встановити взаємозв'язок між типами інституцій, характером їхніх дисфункцій та потенційними наслідками для політичної стабільності. Ефективність системи стримувань і противаг безпосередньо залежить від здатності інституцій взаємодіяти в режимі взаємного контролю, а не формального співіснування. Водночас інституційні механізми набувають стабілізаційного ефекту лише за умови їх реальної інтеграції в суспільні процеси. При цьому дисбаланс між центральним та регіональним рівнями управління є одним із важливих чинників дестабілізації в транзитних суспільствах. Узагальнення цих підходів дозволяє структурувати інституційні ризики у вигляді таблиці 1, яка відображає причинно-наслідкові зв'язки між інституційними деформаціями та ймовірністю рецидиву конфлікту.

Таблиця 1**Інституційні вразливості та ризики рецидиву конфлікту**

Тип інституції	Інституційна вразливість	Механізм прояву	Ризик рецидиву конфлікту
Виконавча влада	Надмірна централізація	Концентрація повноважень	Авторитарний дрейф
Законодавча влада	Фрагментація / політична залежність	Неефективне представництво	Делегітимація політичної системи
Судова влада	Відсутність незалежності	Політизація правосуддя	Ескалація соціального напруження
Антикорупційні органи	Формальний характер діяльності	Імітація контролю	Втрата довіри до держави
Регіональне управління	Дисбаланс центр–периферія	Нерівність ресурсів	Сепаратистські тенденції

Медіа та громадянське суспільство	Обмежена автономія	Маніпулятивні практики	Поляризація суспільства
-----------------------------------	--------------------	------------------------	-------------------------

Джерело сформовано авторами на основі [9, с. 109; 11, с. 94; 13, с. 249]

Побудована табл. 1 дозволяє перейти від описового аналізу інституційних проблем до їх системного осмислення як взаємопов'язаних чинників дестабілізації. Отримані результати підтверджують, що рецидив конфлікту формується не під впливом окремих інституційних порушень, а як наслідок накопичення структурних дисфункцій у системі розподілу влади. Встановлено, що критичним чинником є асиметрія владних відносин, яка порушує баланс між центрами прийняття рішень та знижує ефективність механізмів стримувань і противаг. Особливу роль у цьому процесі відіграє взаємодія між рівнями влади, де дисбаланс ресурсів і повноважень може трансформуватися в політичне напруження та соціальну поляризацію. Таким чином, інституційні вразливості варто розглядати як елементи єдиної системи ризиків, що мають кумулятивний характер і взаємно підсилюють один одного. При цьому такий підхід дозволяє не лише ідентифікувати основні ризики, але й визначити пріоритетні напрями інституційного вдосконалення та цілеспрямованого управлінського впливу. У підсумку, сформована аналітична база створює передумови для розроблення цілісної моделі розподілу влади, орієнтованої на забезпечення стійкості політичної системи та запобігання повторній ескалації конфліктів.

Узагальнення виявлених інституційних вразливостей дозволяє перейти від їх опису до концептуалізації механізмів їх подолання. Очевидним є те, що ізольоване усунення окремих дисфункцій не забезпечує довготривалої стабільності без переосмислення загальної конфігурації влади. З огляду на це, важливим завданням є формування такої інституційної архітектури, яка здатна забезпечити узгодженість дій різних центрів прийняття рішень. У цьому контексті особливого значення набуває інтеграція принципів стримувань і

противаг із механізмами горизонтальної та вертикальної взаємодії влади. Водночас ефективність таких механізмів залежить від рівня інституційної спроможності та ступеня інтеграції громадянського суспільства в процеси контролю й підзвітності. Таким чином, виникає необхідність переходу до моделювання цілісної системи розподілу влади як інструменту запобігання рецидивам конфлікту (рис. 1).

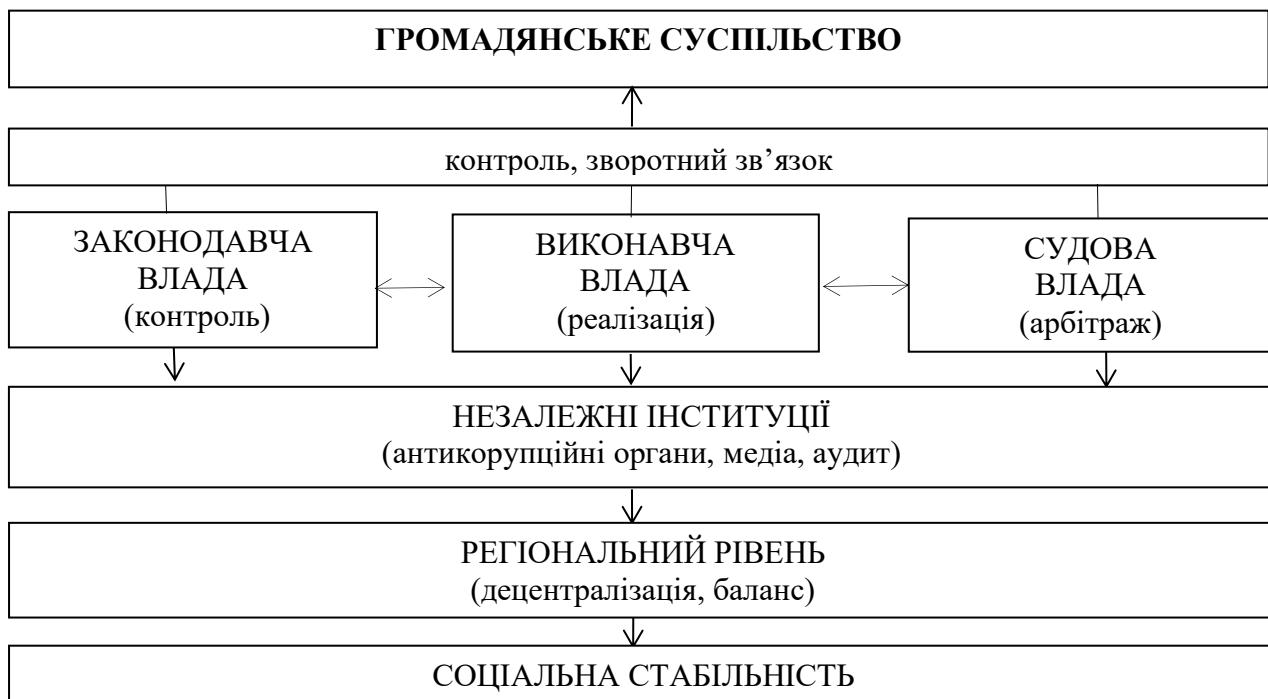
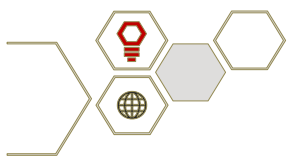

Рис. 1. Концептуальна модель розподілу влади

Джерело створено авторами на основі [7, с. 53; 8, с. 295; 13, с. 250]

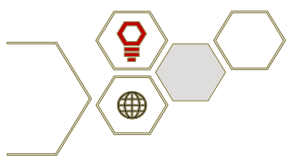
Сформована модель дозволяє розглядати інституційний розподіл влади як складну адаптивну систему, у якій важливе значення має не лише формальний розподіл повноважень, але й характер взаємодії між інституційними акторами. Встановлено, що ефективність інституційної архітектури безпосередньо залежить від здатності системи забезпечувати багаторівневий контроль і зворотний зв'язок між владою та суспільством. Інтеграція незалежних інституцій і громадянського суспільства розширює функціональні можливості системи стримувань і противаг, переводячи її з формального в практично дієвий вимір. Особливу роль у забезпеченні

стабільності відіграє вертикальна інтеграція влади, що дозволяє мінімізувати регіональні дисбаланси та знизити ризики політичної фрагментації. При цьому інституційна взаємодія набуває мережевого характеру, де кожен елемент виконує не лише власну функцію, але й бере участь у підтриманні загальної рівноваги системи. Отже, запропонована модель підтверджує доцільність переходу до мережево-інституційної конфігурації врядування як ефективного інструменту превенції конфліктів та забезпечення політичної стійкості

Логіка попереднього аналізу засвідчує, що запропонована модель інституційного розподілу влади потребує не лише теоретичного обґрунтування, але й перевірки її функціональної спроможності в контексті запобігання рецидивам конфлікту. У цьому зв'язку принципово важливим є перехід від концептуального моделювання до оцінювання практичної ефективності запропонованих механізмів. Йдеться про необхідність встановлення не лише їх потенційного впливу, але й здатності забезпечувати довготривалу стабільність у змінних умовах постконфліктного розвитку. Як свідчать дослідження інституційної спроможності, ефективність владних механізмів визначається не їх формальною наявністю, а реальним впливом на рівень довіри та керованості суспільних процесів [3, с. 33; 7, с. 54]. Водночас трансформаційні процеси в системі публічної влади вказують на необхідність урахування контекстуальних ризиків та адаптивності інституційних рішень [15, с. 140]. Це зумовлює доцільність використання інтегрованих аналітичних інструментів, здатних поєднувати якісні та функціональні параметри оцінювання. Саме такий підхід дозволяє сформулювати обґрунтоване уявлення про ефективність інституційних механізмів як інструментів забезпечення політичної стійкості.

У контексті оцінювання ефективності інституційної архітектури особливої ваги набуває визначення критеріїв, які дозволяють зіставити функціональні характеристики інституцій із їхнім впливом на стабільність політичної системи. Ураховуючи складність і багатовимірність

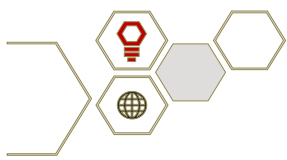

постконфліктного середовища, така оцінка не може обмежуватися формальними показниками діяльності інституцій, а має охоплювати аналіз їх здатності забезпечувати баланс влади, підзвітність та зниження конфліктного потенціалу. У цьому аспекті матричний підхід є ефективним аналітичним інструментом, який дозволяє структурувати взаємозв'язки між інституційними механізмами, очікуваними результатами та ризиками їх реалізації. Застосування такого підходу дає можливість не лише систематизувати основні характеристики інституційного впливу, але й визначити їх пріоритетність у забезпечення політичної стабільності. Таким чином, таблиця оцінювання ефективності відображає узагальнений результат інтеграції теоретичних і прикладних підходів до аналізу інституційних механізмів (табл. 2.).

Таблиця 2**Оцінювання ефективності інституційних механізмів**

Інституційний механізм	Очікуваний ефект	Індикатори стабільності	Рівень впливу	Потенційні ризики
Розподіл повноважень	Зниження концентрації влади	Баланс рішень	Високий	Політичні конфлікти
Судова незалежність	Легітимність правосуддя	Довіра до судів	Високий	Опір політичних еліт
Антикорупційні механізми	Прозорість управління	Зниження корупції	Середній	Імітаційні практики
Децентралізація	Зниження напруження в регіонах	Рівномірний розвиток	Високий	Фрагментація держави
Участь громадянського суспільства	Підзвітність влади	Рівень громадської довіри	Середній	Поляризація

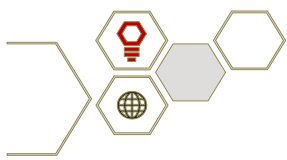
Джерело сформовано авторами на основі [7, с. 55; 15, с. 141; 16, с. 208]

Отже, оцінювання ефективності інституційних механізмів дозволяє зробити висновок про їх нерівнозначний, але взаємодоповнювальний вплив на стабільність постконфліктного суспільства. Встановлено, що важливу роль у запобіганні рецидивам конфлікту відіграють механізми, спрямовані на обмеження концентрації влади та забезпечення незалежності судової системи, оскільки саме вони формують базовий рівень легітимності та довіри до держави. Водночас інші інституційні інструменти, зокрема антикорупційні механізми та участь громадянського суспільства, виконують функцію підтримання та посилення стабілізаційного ефекту. Принципово важливим є те, що ефективність цих механізмів проявляється лише за умови їх системної взаємодії, що підтверджує доцільність відмови від фрагментарних реформ на користь комплексного інституційного підходу. Отримані результати засвідчують, що стійкість політичної системи формується як інтегральний результат узгодженого функціонування інституцій різного рівня. Таким чином, запропонований підхід до оцінювання ефективності дозволяє не лише виявити переваги та недоліки інституційної архітектури, але й обґрунтувати напрями її подальшого вдосконалення. У підсумку це формує концептуальне підґрунтя для розроблення політик, орієнтованих на довгострокову стабілізацію та запобігання повторній ескалації конфліктів.

Висновки. У результаті проведеного дослідження обґрунтовано, що проблема рецидивів конфлікту в постконфліктних транзитних суспільствах має системний характер і зумовлена насамперед інституційними дисбалансами в розподілі влади. Доведено, що основними чинниками ризику є надмірна концентрація повноважень, обмежена незалежність судової влади, формалізація контрольних механізмів та нерівномірність розподілу ресурсів між рівнями управління, які в сукупності формують середовище підвищеної політичної вразливості.

У межах дослідження розроблено концептуальну модель інституційного розподілу влади, яка інтегрує горизонтальні й вертикальні механізми

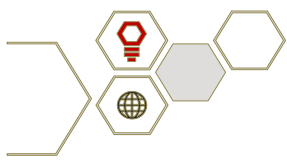
балансування та передбачає активну роль незалежних інституцій і громадянського суспільства в забезпеченні підзвітності. Отримані результати підтверджують, що ефективність інституційної архітектури визначається не лише формальним розмежуванням повноважень, а передусім узгодженістю та інтенсивністю взаємодії між інституційними акторами.

Оцінка ефективності інституційних механізмів засвідчила, що найбільш значущими для забезпечення стабільності є інструменти, спрямовані на обмеження концентрації влади, забезпечення незалежності судової системи та підвищення рівня підзвітності, тоді як інші механізми виконують допоміжну, проте важливу стабілізаційну функцію. Встановлено, що стійкість політичної системи формується як інтегральний результат комплексної взаємодії інституцій, що унеможлиблює досягнення стабільності через фрагментарні реформи.

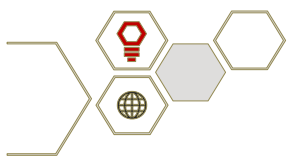
Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричною верифікацією запропонованої моделі на основі порівняльного аналізу постконфліктних кейсів, а також із розширенням методологічного інструментарію шляхом інтеграції інституційного аналізу з методами політичного моделювання, аналізу даних та міждисциплінарних підходів.

Список використаних джерел

1. Омелько І. І. Конституційне закріплення принципу взаємодії гілок влади: досвід України і зарубіжних країн. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2025. Т. 1. № 90. С. 314–320. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.1.41>
2. Гончарук Н., Чередниченко А. Модернізація публічного управління в Україні в умовах війни та в поствоєнний період у контексті європейських цінностей. *Аспекти публічного управління.* 2022. № 10(6). С. 46–54. DOI: <https://doi.org/10.15421/152243>

3. Борщевський В. В., Василиця О. Б., Матвеев Є. Е. Публічне управління в умовах воєнного стану: інституційні трансформації, стратегічне планування та механізми розвитку. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. 2022. № 2 (76). С. 30–35. DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2022.2.5>
4. Матета О. А. Ціннісні виміри трансформації сучасного українського суспільства. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки: Збірник наукових праць*. 2018. № 1 (15). С. 87–99. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/politology/article/view/862> (дата звернення: 15.02.2026).
5. Карсім А. Ю. Інтеграція європейських стандартів у публічне управління органів місцевої влади України. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. № 6 (276). С. 253–260. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-276-253-260>
6. Фенхао Ч. Професіоналізація кадрів публічної служби. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. *Політичні науки та публічне управління*. 2023. № 5(65). С. 89–96. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-5\(65\)-13](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-5(65)-13)
7. Зеленько Г. І. Інституційна спроможність України в умовах війни. *Вісник Національної академії наук України*. 2024. № 9. С. 49–58. DOI: <https://doi.org/10.15407/visn2024.09.049>
8. Захаров Т. Переосмислення концепту «Інституційна спроможність»: євроінтеграційний аспект. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2024. № 55. С. 292–299. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.55.35>
9. Образцова В. В. Механізм стримувань та противаг у публічно-управлінських відносинах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 20. С. 107–112. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2018.20.107>

10. Олійник Ю.В. Концепція моделі системи стримувань і противаг у політико-правових вченнях Джона Локка. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2023. Т. 1, № 79. С. 89–95. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.79.1.14>
11. Пеца Д.Д. Система стримувань і противаг як суспільний феномен державно-правового розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2025. Т. 1, № 91. С. 92–96. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.1.13>
12. Кобеля З. І., Тодорюк С. І., Матійчик О. Д. Соціально-економічний розвиток регіонів та його вплив на регіональні відмінності. *Ефективна економіка.* 2024. № 3. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.3.63>
13. Радуцький О. Р. Децентралізація як інструмент формування ефективної системи влади: дослідження на прикладі країн ЄС з урахуванням освітніх реформ. *Культурологічний альманах.* 2024. № 2. С. 246–257. DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.2.30>
14. Сергеев В., Загурська-Антонюк В., Пащенко В. Політичний менеджмент та національна безпека: перспектива інституційних альянсів. *Науково-теоретичний альманах Грани.* 2024. № 27(5). С. 100–104. DOI: <https://doi.org/10.15421/172497>
15. Осадца І., Поліщук І. Трансформація системи публічної влади в умовах воєнного стану у контексті гібридизації політичного режиму в Україні. *Історико-політичні проблеми сучасного світу.* 2025. № 52. С. 137–146. DOI: <https://doi.org/10.31861/mhpi2025.52.137-146>
16. Алексеєнко А. Модернізація форм правління в умовах політичних трансформацій: політико-інституційні та політико-ситуативні чинники. *Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках.* 2025. № 8(1). С. 205–211. DOI: <https://doi.org/10.15421/342524>